

УДК 37.02/39

РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛІЗАЦІЇ

Катерина Колеснік

доктор філософії, старший викладач кафедри дошкільної освіти
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна
ORCID ID 0000-0001-8928-4377
katrinkolesnik1@gmail.com

Надія Комарівська

кандидат філологічних наук, доцент кафедри початкової освіти
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна
ORCID ID 0000-0002-9538-4048
n.komarivska@gmail.com

Інна Карук

асистент кафедри дошкільної освіти
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна
ORCID ID 0000-0001-9626-9589
karuk.i@ukr.net

Наталя Пахальчук

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна
ORCID ID 0000-0001-7098-3821
natalia.pakhalchuk@vspu.edu.ua

Анотація. У статті висвітлено питання розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників засобами театралізації. Найважливішою умовою всебічного розвитку дітей є правильне формування мовлення. Рівень розвитку мовлення зумовлює можливості дитини в пізнанні навколишньої дійсності, визначає характер відносин з однолітками та дорослими, характеризує психічний розвиток.

У статті розглянуто особливості трактування понять «зв'язне мовлення», «театралізована діяльність». У статті проаналізовано програму «Дитина»: підрозділи «Мовлення дитини» і «Театральна мозаїка». Встановлено, що перед вихователями закладів дошкільної освіти стоїть важливе завдання розвитку зв'язного мовлення в дітей на основі

систематичного використання різних видів мовленнєвих ігор, театралізованих та режисерських ігор тощо.

Аналіз отриманих у ході емпіричного дослідження результатів підтверджує, що театралізована діяльність позитивно впливає на формування моральних понять і уявлень дітей, на розвиток зв'язного мовлення. З'ясовано, що діти дошкільного віку в процесі театралізованої діяльності вчаться спілкуватися, вести діалог, керувати силою свого голосу, темпом мовлення, що відповідає дійовій особі.

Ключові слова: зв'язне мовлення; театралізація; театралізовані ігри; діти старшого дошкільного віку.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Розвиток мовлення дітей дошкільного віку є однією із стрижневих проблем лінгводидактики. Її актуальність визначається пріоритетними напрямками Національної доктрини розвитку освіти України в XXI столітті (2002), Законів України «Про освіту» (2017), «Про дошкільну освіту» (2001), Базовому компоненті дошкільної освіти (2021), які спрямовані на модернізацію дошкільної освіти, оновлення змісту, вдосконалення форм, методів і технологій навчання дітей української мови, розвитку культури мовлення та мовленнєвого спілкування.

Нині розвиток зв'язного мовлення є центральним завданням для мовного розвитку дітей. Це обумовлено, перш за все, її соціальною значимістю й роллю у формуванні особистості. Саме завдяки зв'язному мовленню реалізується основна комунікативна функція мови й мовлення.

На сучасному етапі реформування освіти дошкільні заклади роблять спроби створити найкращі умови для розвитку й максимальної реалізації нахилів і здібностей особистості. Вихователь у своїй діяльності повинен навчитися працювати, використовуючи різні методики впливу на своїх вихованців. Надзвичайну роль у розвитку зв'язного мовлення виконують ігрові методи взаємодії з дитиною. Гра – найбільш природний та продуктивний спосіб навчання дітей, тому засвоєння різноманітних знань, умінь та навичок має здійснюватися в розважальній та вмотивованій для них діяльності.

Сучасні державні документи в галузі дошкільної освіти особливу увагу приділяють грі як провідному виду організації освітньої діяльності. У грі за сюжетом художнього твору дитина, взявши за основу літературний текст, розгортає власний сюжет, доповнює авторський текст новими діями та персонажами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Психологічна природа зв'язного мовлення дітей, її особливості розвитку й механізми розкриваються в працях Л. Виготського, О. Леонтьєва, С. Рубінштейна, Л. Щерби та ін. Усі дослідники відзначають складну організацію зв'язного мовлення й вказують на необхідність спеціального мовного виховання.

Проблеми змісту і методів навчання монологічного мовлення в закладах дошкільної освіти плідно розроблялися А. Богуш, Н. Виноградовою, Н. Гавриш, Т. Котик, К. Крутій, І. Лапшиною, Н. Луцан та ін.

Важливе місце в системі засобів розвитку мовлення дошкільників посідає театралізація. Театралізована діяльність – це художня діяльність, що пов'язана зі сприйманням творів театрального мистецтва й відтворенням в ігровій формі набутих уявлень, вражень, почуттів, є одним із найефективніших засобів розвитку особистості дитини.

Вплив театралізованої діяльності на виховний процес дітей було розкрито в роботах педагогів-класиків (А. Коменський, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін.), психологів (Ю. Аркін, П. Блонський, Л. Виготський, Д. Ельконін, М. Подьяков, С. Рубінштейн та ін.), сучасних педагогів (І. Барановська, А. Бондаренко, В. Захарченко, О. Демченко, Л. Любчак та ін.).

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ролі театралізованої діяльності в процесі розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.

Методика дослідження. Наукову розвідку було здійснено через застосування емпіричних методів дослідження. Застосовуючи методи педагогічного спостереження, констатувального експерименту, ми визначили стан сформованості зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку.

Результати дослідження. У дошкільному віці мовленнєва діяльність є найважливішим засобом всебічного виховання і розвитку дитини. Йдеться не про вагомість змісту, а про його духовний, соціокультурний потенціал. Мовленнєва діяльність для дітей – це вільний мовний простір і незамінний засіб пізнання світу, людей, природи та суспільства.

Проведений аналіз сутності поняття «зв'язне мовлення», який висвітлено в наукових працях А. Богуш (2011), Н. Гавриш (2011), К. Крутій (2013), І. Лапшиної (2017), Н. Луцан (2006) засвідчив, що спільним для всіх визначень у вітчизняній педагогічній науці це вміння дітей змістовно висловлювати думки у правильній послідовності.

Н. Гавриш (2003) стверджує, що «для досягнення зв'язності мовлення, необхідно вміло використати інтонацію, логічний (фразовий) наголос (виділення найбільш важливих, ключових слів), добирати найбільш влучні для вираження даної думки, вміти будувати складні речення, використовувати різні мовні засоби для зв'язку речень і переходу від одного речення до другого» (Гавриш, 2003, с. 49).

У Базовому компоненті дошкільної освіти (2021) зазначено, що діти

дошкільного віку мають оволодіти навичками зв'язного мовлення: підтримують та ініціюють розпочату розмову, звертаються із запитаннями до співрозмовника й відповідають на запитання, вживають мовні й немовні засоби виразності, дотримуються правил мовленнєвого етикету, складають різні види розповідей, переказують художні твори, складають казки й творчі розповіді, самостійно розповідають знайомі казки, виявляють здатність й інтерес до словесної творчості.

Зв'язне мовлення реалізує ряд важливих функцій, фундаментальною з яких є комунікативна, що здійснюється у двох ключових формах – діалозі та монологі. Ці форми мають свої характерні особливості, які визначають зміст, характер методики їх формування.

У сучасній педагогічній практиці спостерігається досить суперечлива картина стану навчання дітей цього віку зв'язного мовлення. З одного боку, у багатьох закладах дошкільної освіти занижуються можливості дітей в оволодінні рідною мовою. Під час навчання зв'язного мовлення вихователі припускаються типових помилок: обмежуються тільки введенням діалогу, описом певних предметів або переказом добре знайомих дітям казок та оповідань. А з іншого – не виправдано переносяться зміст, форми й методи навчання зв'язного мовлення старших дошкільників у середні групи. Такий підхід відображений і в ряді численних варіативних програмах.

Вагомим для розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку є формування уміння користуватися загальноживаною лексикою; правильно використовувати граматичні форми слів у реченнях; формування звукової сторони мови (інтонації, темпу, дикції, сили голосу); розвиток різних типів мовлення.

Важливе місце в системі засобів розвитку зв'язного мовлення дошкільників посідає театралізована діяльність. Психологи (Л. Виготський, Д. Ельконін) розглядають театралізацію як діяльність, що відображає дійсність шляхом активного її перетворення. На думку А. Богуш і К. Крутій (2014), театралізована діяльність – це «художня діяльність, що пов'язана зі сприйманням творів театрального мистецтва й відтворенням в ігровій формі набутих уявлень, вражень, почуттів» (Богуш, Крутій, 2014, с. 47).

У ході підготовки та показу театральної вистави зв'язне мовлення вихованців має емоційно забарвлений характер та передбачає застосування вербальних і невербальних засобів виразності. Для театралізованої діяльності дошкільників вихователі застосовують різні види театру (стендовий, настільний, театр тантамаресок, театр на руці та ін.), залежно від використання ігрового матеріалу та способу його розміщення.

Науковці Л. Артемова (2010) та Н. Гавриш (2010) зауважують, що театралізовані ігри, які будуються за змістом художніх творів і супроводжуються мовленням, сприяють розвитку зв'язного мовлення дітей. Театралізовані ігри – це розігрування в особах певного художнього тексту, його відтворення за допомогою невербальних засобів (інтонації, міміки, жестів, пози, ходи) конкретних образів (Артемова, 2010). У ході театралізованої гри дошкільники вчаться розмовляти один з одним і безпосередньо (мова й мовлення або жести й міміка), і опосередковано (телефон, малюнки тощо). Сприятливою умовою мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку є ігрові дії, адже мовленнєвий матеріал, яким повинні оволодіти діти, міститься в самій грі.

У програмі «Дитина» (2016) у розділі «Мовлення дитини» основними освітніми завданнями передбачено: розвивати зв'язне мовлення – учити доречно відповідати на різні види запитань, звертатися із запитаннями; в розмові із співрозмовником чітко, точно, зрозуміло для інших виражати свої думки, прохання, наміри, бажання у ввічливій формі; формувати вміння користуватися різноманітними способами спілкування – словесними, мімічними, пантомімічними, залежно від життєвої ситуації; запам'ятовувати та переказувати казки, оповідання, складати різні види розповідей; розвивати мовленнєву та пізнавальну активність, спонукати до словесної творчості (с. 160). У підрозділі «Театральна мозаїка» (розділ «Дитина у світі культури») передбачено формування в старших дошкільників умінь емоційно сприймати та відгукуватися на театральні вистави й інсценівки у виконанні дорослих (оцінювати вчинки героїв, описувати риси характеру, особливості передачі образів театральних персонажів); спонукати до налагодження стосунків із партнерами по грі чи сцені (допомагати один одному, вступати в діалог, помічати та називати акторські чи режисерські уміння одне одного) (Дитина: освітня програма, 2016, с. 193).

Аналіз програми свідчить, що перед вихователями закладів дошкільної освіти стоїть важливе завдання розвитку в дітей зв'язного мовлення на основі систематичного використання різних видів мовленнєвих ігор, у тому числі ігор-драматизацій, ігор-інсценізацій, сюжетно-рольових ігор, театралізованих та режисерських ігор; системи вправ та завдань, створення ігрових ситуацій. Також одним із важливих є завдання сформувати в дітей досвід культури мовленнєвої поведінки в соціальному та природному оточенні.

Отже, особливе значення театралізованої діяльності полягає в оволодінні дітьми літературною мовою, у засвоєнні культури мовлення. Дошкільники вчаться спілкуватися, вести діалог, керувати силою свого голосу, темпом мовлення, що відповідає дійовій особі.

Враховуючи важливість даної проблеми, нами було проведено експериментальне дослідження на базі КЗ «ДНЗ №30 ВМР». Для дослідження було обрано групу старшого дошкільного віку №5 «Радість» (28 дітей).

Під час проведення експериментального дослідження ми створювали ігрові ситуації з метою перевірки наявності в дітей старшого дошкільного віку вміння доречно відповідати на різні види запитань та звертатися із запитаннями до співбесідника. Дітям старшого дошкільного віку було запропоновано скласти «імпровізований діалог» на тему «Моя улюблена казка». Наведемо приклад одного із створеного дітьми діалогу:

- *У тебе є улюблена казка?*

- *Так є. Це «Троє поросят». А у тебе є?*

- *Теж є. Моя улюблена казка – «Колосок». А хто в твоїй казці найбільше тобі подобається?*

- *Поросятко Наф-Наф.*

- *А за що ти його любиш?*

- *Він працюватиме і справедливий.*

Це завдання виконали правильно 12 дітей (43%). Вони показали вміння слухати й розуміти мовлення, з інтересом брали участь у спілкуванні. Склали діалог без допомоги педагога з 6-8 діалогічними єдностями. Більшість змогли самостійно сформулювати запитання, відповідали поширеними реченнями на запитання товариша, використовували різні типи діалогічних єдностей. Дошкільники володіють інтонацією та найбільш поширеними невербальними засобами виразності.

10 старших дошкільників (35%) брали участь у спілкуванні здебільшого за ініціативою інших. Діалог будували з допомогою педагога, використовували прості, короткі однослівні речення. Діалог такий був короткотривалий з 3-4 діалогічними єдностями.

У 6 дітей (22%) відсутня самостійність та ініціативність, вони постійно потребували допомоги дорослого. Відповідали одним словом, не вміли правильно сформулювати запитання. Кількість діалогічних єдностей 1-2. Переважно використовували такий тип діалогічної єдності, як запитання – відповідь. Не вміють користуватися мовними засобами виразності та рідко використовували невербальні засоби виразності.

Для того, щоб з'ясувати обізнаність дітей із різними видами театру, ми запропонували старшим дошкільникам виконати завдання. На столі були розміщені ляльки, атрибути, декорації, які можуть бути використані під час показу українських казок «Рукавичка», «Зайчикова хатка», «Колосок» та «Колобок». Дошкільникам потрібно було обрати ті, які потрібні для показу

різних театрів: пальчикового (казка «Колобок»), лялькового театру (казка «Зайчикова хатка»), настільного театру (казка «Рукавичка», інсценізація казки «Колосок»). Потрібно було назвати їх та розповісти, що вони знають про різні види театру і чи вміють показувати їх.

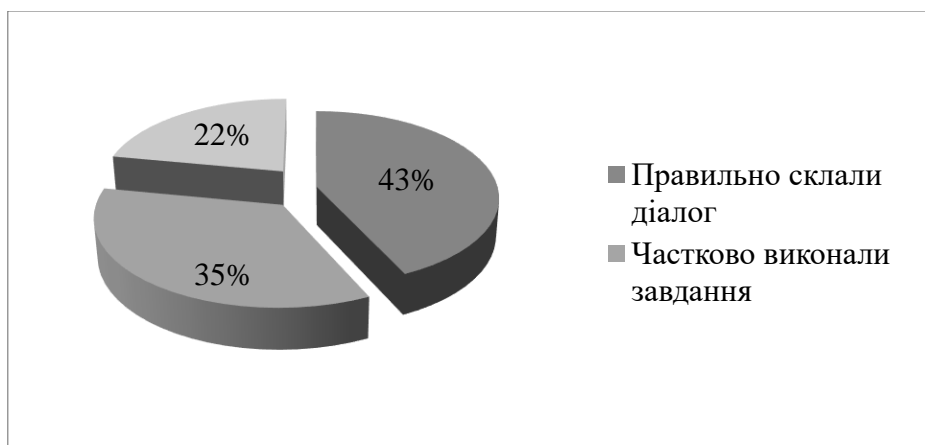

Рис.1. Результати виконання завдання «Імпровізований діалог» на тему «Моя улюблена казка»

При виконанні завдання 13 (46%) дітей зробили велику кількість помилок, вони невпевнено обирали героїв казки, які потрібні для вистави. Наприклад, Василько В., підбираючи ляльки для пальчикового театру казки «Колобок», неправильно обрав Півника, при цьому він пропустив Вовка та Діда. Оленка Л. обрала тільки Колобка, пояснивши, що їй подобається цей герой, при цьому на декорації не звернула уваги.

Маринка К. на запитання: «Ти бачила ці іграшки раніше?» відповіла: Так, у нас у групі є ось такі. Для чого вони потрібні? – Не знаю. Ці діти не змогли пояснити, як потрібно показувати лялькову виставу, у мовленні було наявно багато мовленнєвих помилок. Не змогли пояснити послідовність підготовки й показу різних видів театру, вони обмежувались відповідати на навідні запитання дорослого одним словом.

9 (32%) старших дошкільників майже без помилок обрали героїв казки «Колобок» та «Рукавичка», змогли підібрати декорації, проте не знали як їх правильно називати. З атрибутами до казки «Колосок» виникли деякі труднощі. Діти не змогли назвати вид театру і пояснювали, що маски героїв потрібні для проведення гри. Діти намагалися розповісти, як вони будуть показувати різні види театру, але потребували допомоги, підказки вихователя, у них зустрічалися неточності використання окремих слів.

Лише 6 (21%) дітей групи правильно обрали усіх персонажів творів, змогли пояснити для чого потрібні декорації та атрибути, як потрібно показувати настінний та пальчиковий театри, ляльковий театр та інсценізацію. Вони

виявили вміння складати творчу розповідь, зуміли пояснити процес виконання майбутньої вистави та виявили бажання взяти участь у ній.

Нам було важливо перевірити наявні в дітей старшого дошкільного віку вміння переказувати художні твори, запам'ятовувати сюжетну послідовність. На наступному етапі підготовки до показу вистави ми запропонували дітям серію картинок, об'єднаних сюжетом казки «Колобок». Дошкільникам потрібно було розкласти картинки в правильній послідовності й до них скласти розповідь. Результати дослідження рівня сформованості зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку за поданим завданням показали: 5 дітей (18%) змогли розкласти 7 картинок у правильній послідовності й скласти за ними зв'язну розповідь. Вони перетілилися в героїв казки, дотримувалися композиційної структури побудови реплік, змогли без допомоги дорослого переказати твір, зберігаючи послідовність епізодів, використовували образні вирази.

13 дітей (46%) планували свою розповідь за допомогою вихователя, частково дотримувалися композиційної структури побудови розповіді. Кількість речень у тексті розповіді 5-6, вони здебільшого прості, образні вирази відсутні (наприклад, «Баба спекла Колобка. Він утік...»). У розповіді були наявні паузи, незначні пропуски тексту. Найчастіше розповідь складена за допомогою вихователя та навідних запитань. При побудові розповіді частіше використовувалися прості речення, були присутні заминки, паузи. При розкладанні картинок помилялися у правильній послідовності.

10 (36%) вихованців при виконанні даного завдання виявилися на низькому рівні. У всіх були присутні помилки при розкладанні сюжетних картинок (тільки за допомогою вихователя «Що ви бачите на картинці?», «Хто зображений на картинках?»). У відтворені художнього твору відсутній зв'язний текст, тільки перерахування побаченого зображення на картинках у вигляді простих непоширених речень з довготривалими паузами, які позбавлені образних виразів. Композиційна структура побудови розповідей була порушена.

Під час підготовки до театралізованої діяльності за змістом добре знайомої дітям казки «Колобок», ми запропонували їм обрати собі героя, у якого вони б хотіли перетілитися. 9 (32%) дітей виявили зацікавленість та бажання взяти участь у показі пальчикового театру, почали визначатися, в кого з героїв казки вони перетіляться. Більшість дошкільників 12 (43%) погодилися взяти участь у виставі за ініціативою вихователя або інших дітей. Проте 7 (25%) дітей не хотіли бути акторами, пояснюючи, що не пам'ятають добре казку і їм краще бути глядачами.

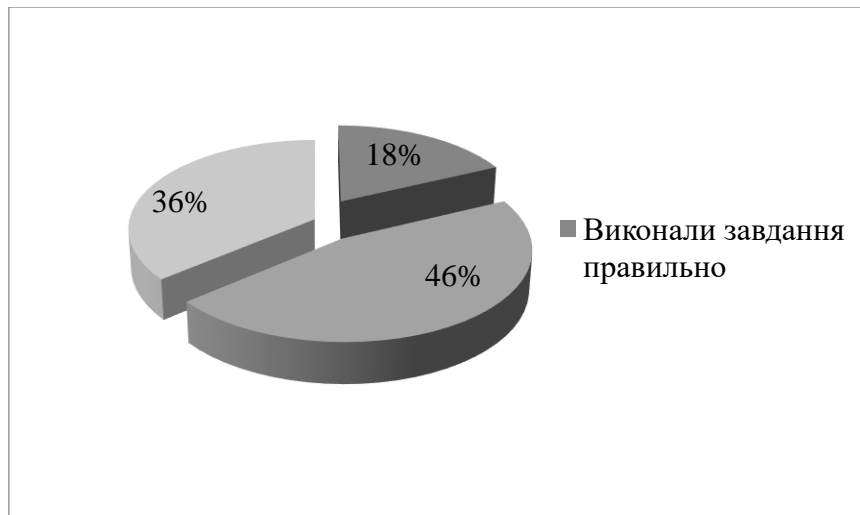

Рис.2. Результати виконання завдання «Переказ художнього твору за сюжетними картинками»

Також нас цікавило, чи вміють старші дошкільники в процесі театральної діяльності без нагадування використовувати формули мовленнєвого етикету як у діалогічному, так в монологічному мовленні та правильно й доречно використовувати етикетні одиниці в залежності від ситуації спілкування. Ми спостерігали за дітьми під час підготовки та у процесі театралізованої діяльності й переконалися, що частина дітей підходить до вибору етикетної одиниці формально, не вбачає в ній важливого соціального й культурного змісту. Більшість старших дошкільників не вміють звернутися, відповісти на поставлене запитання, вибачитися тощо.

Спостерігаючи за дітьми, переконалися, що театралізована діяльність позитивно впливає на формування моральних понять і уявлень дітей, розвиток зв'язного мовлення. Поставивши себе на місце головного персонажу твору, маленькі актори переживали відповідні ситуації, описані в творі, переймалися почуттями героїв твору. Драматизація створює емоційне піднесення, допомагає учасникам стежити за своєю поведінкою, бачити себе, так би мовити, збоку і виразити своє ставлення до того, про що йдеться в художньому творі. Проникаючи в емоційні стани персонажів твору, діти намагалися через засоби виразності відтворити почуття героїв. Вони не просто відтворювали механічно заучений текст ролі, а намагалися через своє мовлення передати характер персонажу.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. В основі педагогічної думки основна увага зосереджується на необхідності розвитку в дошкільників зв'язного мовлення. Це потрібно для формування їх інтелектуальних здібностей, розумового самовдосконалення, а також подальшого навчання в школі. Особливе значення театралізованої

діяльності полягає в оволодінні дітьми літературною мовою, у засвоєнні культури мовлення. Дошкільники вчаться спілкуватися, вести діалог, керувати силою свого голосу, темпом мовлення, що відповідає дійовій особі. Перед вихователями закладів дошкільної освіти стоїть важливе завдання розвитку в дітей зв'язного мовлення на основі систематичного використання різних видів мовленнєвих ігор, у тому числі ігор-драматизацій, ігор-інсценізацій, сюжетно-рольових ігор, театралізованих та режисерських ігор; системи вправ та завдань, створення ігрових ситуацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемова, Л. В. (2010). Розвиток теорії та практики дитячої гри. *Дошкільне виховання*, 7, 12–16.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). URL: <https://bit.ly/3Kvuk0p>.
3. Гавриш, Н. (2003). *Розвиток мовлення та навчання дошкільнят рідної мови: мета і завдання*. Київ: Профосвіта.
4. Огнев'юк, В. О. (Eds.). (2016). *Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років*. Київ, ун-т ім. Б. Грінченка.
5. Лапшина, І. М., Колеснік, К. А. (2018). *Основи вітчизняної дошкільної лінгводидактики*. Вінниця: ТОВ Ландо ЛТД.
6. Богуш, А. М., Крутій, К. Л. (2014). *Дошкільна лінгводидактика: словник-довідник: понад 600 термінів, понять та назв*. Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД.
7. Крутій, К. Л. (2013). Використання мультфільмів як засобу розвитку зв'язного мовлення дошкільників. *Вихователь-методист дошкільного закладу*, 10, 55–65.
8. Луцан, Н. І. (2006). *Теорія і практика розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку в мовленнєво-ігровій діяльності*. (Дис ... д-ра пед. наук: 13.00.02). Одеса.

DEVELOPMENT OF CONNECTED SPEECH OF SENIOR PRESCHOOLISTS BY MEANS OF THEATRICALIZATION

Kateryna Kolesnik

doctor of philosophy, Ph.D,

Senior Lecturer of the Department of Preschool Education

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

Vinnitsia, Ukraine

ORCID ID 0000-0001-8928-4377

katrinkolesnik1@gmail.com

Nadiia Komarivska

Candidate of Philological Sciences (Ph. D.),

Associate Professor of the Department of Primary Education

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

Vinnitsia, Ukraine

ORCID ID 0000-0002-9538-4048

n.komarivska@gmail.com

Inna Karuk

Assistant of the Department of Preschool Education
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
Vinnytsia, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-9626-9589
karuk.i@ukr.net

Natalia Pakhalchuk

Candidate of Pedagogic Sciences (Ph. D.),
Associate Professor of Preschool Education
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
Vinnytsia, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-7098-3821
natalia.pakhalchuk@vspu.edu.ua

Abstract. The article covers the development of coherent speech of senior preschoolers through theatrical. The most important condition for the comprehensive development of children is the correct formation of speech. The level of speech development determines the child's ability to learn about the surrounding reality, determines the nature of relationships with peers and adults, characterizes mental development. Its relevance is determined by the priority areas of the National Doctrine of Education Development of Ukraine in the XXI century, the Laws of Ukraine “On Education”, “On Preschool Education”, the Basic component of preschool education. These regulations are aimed at modernizing preschool education, updating the content, improving the forms, methods and technologies of teaching children the Ukrainian language, the development of speech culture and speech communication.

The psychological nature of children’s coherent speech, its peculiarities of development and mechanisms are revealed in the works of L. Vygotsky, O. Leontiev, S. Rubinstein, L. Shcherba and others. All researchers note the complex organization of coherent speech and point to the need for special language education. Problems of the content and methods of teaching monologue speech in preschool institutions were fruitfully developed by A. Bogush, N. Vinogradova, N. Gavrish, T. Kotyk, K. Krutiy, I. Lapshina, N. Lutsan, and others.

The purpose of the study is to theoretically substantiate and experimentally test the role of theatrical activities in the development of coherent speech in preschool children.

The article considers the peculiarities of the interpretation of the concepts of “coherent speech”, “theatrical activity”. The article analyzes the program “Child”: sections “Speech of the child” and “Theatrical mosaic”. It has been established that educators of preschool institutions face the important task of developing coherent speech in children on the basis of the systematic use of various types of speech games, theatrical and directorial games, etc.

The analysis of the results obtained during the empirical study confirms that theatrical activities have a positive effect on the formation of moral concepts and ideas of children, the development of coherent speech. It was found that preschool children in the process of theatrical activities learn to communicate, engage in dialogue, control the strength of their voice, the pace of speech that corresponds to the actor.

Key words: coherent speech; dramatization; theatrical games; children of senior preschool age.

REFERENCES

1. Artemova, L. V. (2010). Rozvytok teorii ta praktyky dytiachoi hry [Development of the theory and practice of children’s play]. *Doshkilne vykhovannia*, 7, 12–16. [in Ukrainian].

2. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (nova redaktsiia) [Basic component of preschool education (new edition)]. URL: <https://bit.ly/3Kvuk0p>. [in Ukrainian].
3. Havrysh, N. (2003). *Rozvytok movlennia ta navchannia doshkilniat ridnoi movy: meta i zavdannia* [Speech development and teaching of preschoolers in the native language: purpose and objectives]. Kyiv: Profosvita. [in Ukrainian].
4. Ohneviuk, V. O. (Eds.). (2016). *Dytyna: Osvitnia prohrama dlia ditei vid dvokh do semy rokiv* [Child: Educational program for children from two to seven years]. Kyiv: Kyiv un-t im. B. Hrinchenka. [in Ukrainian].
5. Lapshyna, I. M. & Kolesnik, K. A. (2018). *Osnovy vitchyznianoï doshkilnoi lnhvodydaktyky* [Fundamentals of domestic preschool language didactics]. Vinnytsia: TOV Lando LTD. [in Ukrainian].
6. Bohush, A. M. & Krutii, K. L. (2014). *Doshkilna lingvodydaktyka: slovnyk-dovidnyk: ponad 600 terminiv, poniat ta nazv* [Preschool language didactics: dictionary-reference book: more than 600 terms, concepts and names]. Zaporizhzhia: TOV «LIPS» LTD. [in Ukrainian].
7. Krutii, K. L. (2013). Vykorystannia multfilmiv yak zasobu rozvytku zviaznoho movlennia doshkilnykiv [Using cartoons as a means of developing coherent speech in preschoolers]. *Vykhovatel-metodyst doshkilnoho zakladu, 10*, 55–65. [in Ukrainian].
8. Lutsan, N. I. (2006). *Teoriia i praktyka rozvytku zviaznoho movlennia ditei doshkilnoho viku v movlennievo-ihrovii diialnosti* [Theory and practice of development of coherent speech of preschool children in speech and play activities]. *Doctor's Dissertation*. Odesa. [in Ukrainian].

Матеріали надійшли до редакції 15.04.2022 р.